

Турянський Ю. І.

доктор економічних наук,
доцент кафедри економіки

Львівського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України

Turyanskyi Yuri

Doctor of Economics,

Associate Professor of the Department of Economics
Lviv Regional Institute of Public Administration National Academy for Public
Administration under the President of Ukraine

ВПЛИВ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Анотація. У роботі пропонується науковий підхід до аналізу впливу податкового навантаження на основні макроекономічні показники України, покликаний стимулювати якісні структурні зрушення в економіці. Ефективність фіскальної системи проаналізовано в розрізі окремих бюджетоутворюючих податків, засвідчено стійку тенденцію до збільшення їхніх обсягів. Статистичний аналіз впливу податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарювання, інвестиційну політику та економічне зростання доповнено економетричним аналізом за показниками соціально-економічного розвитку. Тестування залежних змінних на наявність причинно-наслідкових зв'язків проведено за тестом Гренджера. Засвідчено стійкість впливу податкових надходжень на обсяги ВВП, імпорту, індекс інфляції, рівень безробіття та обсяги інвестицій в економіку України. За допомогою тесту Джохансена проаналізовано коінтеграцію показників обсягу податкових надходжень із показниками промислового виробництва, експорту, імпорту, інвестицій та рівнем безробіття.

Ключові слова: економічне зростання, податкові надходження, інвестиційна політика, державний бюджет, національний капітал.

Вступ та постановка проблеми. У сучасних умовах стрімкої реорганізації і якісних трансформацій соціально-економічної політики України все сильніше поглиблюється проблема наповнення бюджету держави з урахуванням чинника необхідності стимулювання економічних процесів. Податкова політика має формуватися та реалізовуватися на таких принципах її побудови, що мають вирішувати такі головні протиріччя: між інтересами платників податків та інтересами держави; між інтересами населення та інтересами підприємств. Тобто збалансування цих інтересів у процесі розроблення принципів формування податкової політики та її реалізації є ключовим завданням, що стоїть перед державою під час здійснення свого впливу на соціально-економічні процеси в країні. Представники сучасного неокласицизму відстоюють розроблення довгострокових програм державного регулювання економіки, які дали б змогу проваджувати стабільну фінансову політику, як найкращий спосіб пом'якшення економічних коливань у довгостроковій перспективі [1, с. 22]. Водночас неоконсерватори виступають за зниження податкового навантаження на бізнес, оскільки високий рівень корпоративного прибуткового оподаткування є дестимулятором для зростання інвестицій. Отже, в умовах перманентних криз української економіки актуальним є питання визначення взаємозалежності рівня оподаткування та основних параметрів економічного розвитку держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням аналізу податкового навантаження і його впливу на економічний розвиток держави приділено достатньо уваги з боку вітчизняних і зарубіжних науковців, однак більшість досліджень лише сегментарно висвітлює окремі аспекти такого впливу. Так, В.Є. Слюсаренко та К.О. Філіп [2] розглядали вплив рівня оподаткування на таку характеристику, як тінізація економіки, і запропонували відповідні шляхи реформування податкової системи для подолання

такої загрози. Наукова праця А.М. Савченко та Л.В. Блищик [3] зосереджується на вивченні передового досвіду зарубіжних країн у галузі оподаткування та можливостях його імплементації в рамках євроінтеграції. О.В. Мельничук та М.М. Самборська [4] досліджували вплив податкового навантаження на розвиток фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності. С.В. Каламбет та В.Є. Каченко [5] досліджували роль податкових інструментів для забезпечення вирівнювання фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання.

Попри доволі широке висвітлення різних аспектів впливу податкового навантаження на економічні процеси, дотепер залишаються невиявленими економетричні характеристики такого впливу.

Метою даної роботи є дослідження впливу податкового навантаження на основні макроекономічні показники України, покликаний стимулювати якісні структурні зрушення в економіці.

Результати дослідження.

Сутність податкової політики проявляється у формах та методах мобілізації фінансових ресурсів та їх використання відповідно до завдань та потреб держави. Податкова політика справляє особливий вплив на рівень соціально-економічного розвитку країни та суб'єктів економіки. Така політика створює низку умов, необхідних для забезпечення сприятливого інвестиційного та інноваційного клімату в державі, стимулювання підприємницької активності, підвищення якості життя. Тому сутність податкової політики виявляється в сукупності організаційно-правових та фінансово-економічних заходів держави у сфері регулювання податкових відносин, які спрямовані на мобілізацію та використання фінансових ресурсів у системі регулювання макроекономічної стабілізації в країні.

Аналіз дії норм Податкового кодексу України [6] підтверджує ефективність його фіскальної ролі, оскільки

в розрізі окремих бюджетоутворюючих податків простежується стійка тенденція до збільшення їхніх обсягів. Окрім того, останніми роками намітилася стійка тенденція до зростання частки податкових надходжень у зведеному та державному бюджетах України (рис. 1).

Податковий кодекс повинен не тільки погодити базові принципи податкової та бюджетної політики держави, але, найголовніше, він зобов'язаний забезпечити баланс інтересів різних груп населення, стимулювати виробників товарів і послуг, і, що не менш важливо, він має створювати передумови для реформування всієї податкової системи країни для підвищення ефективності її функціонування й максимально можливого наповнення дохідної частини державного бюджету й бюджетів регіонів. Податкове навантаження впливає насамперед на діяльність суб'єктів господарювання, інвестиційну політику та економічне зростання. Для достовірного аналізу цього впливу статистичні дослідження варто доповнити економетричним аналізом із використанням пакетно-статистичного модуля Eviews за показниками соціально-економічного розвитку України (табл. 1).

Безпосередньому економетричному оцінюванню теоретичних припущень щодо впливу податкового навантаження на основні макроекономічні показники України передувало тестування залежних змінних на наявність причинно-наслідкових зв'язків за допомогою тесту Гренджера (табл. 2).

Результати тесту Гренджера для показників України засвідчують стійкість впливу податкової політики на ВВП України (гіпотезу можна відкинути за статистичної значущості 1%, із лагами у 2, 3, 4 квартали) та індексу інфляції. Вплив податкових надходжень, обсягу інвестицій та індексу інфляції є взаємним із лагом 1 квартал.

Результати досліджень функціональних зв'язків податкової політики з основними показниками соціально-економічного розвитку України послужили підставами для таких висновків:

1. Збільшення обсягу податкових надходжень зумовлює зменшення обсягу інвестицій, необхідних для стимулювання економічного зростання.

2. Ризик фінансової дестабілізації, пов'язаний із високим податковим навантаженням, не лише визначає слабку

динаміку приватного інвестування, а й спричиняє зростання інфляційних очікувань.

3. Надмірне податкове навантаження зумовлене необхідністю сплати значних обсягів боргових виплат держави, що, своєю чергою, зумовлює недовіру інвесторів і «втечу» національного капіталу за кордон.

4. Для іноземних інвесторів і кредиторів значне податкове навантаження є свідченням неефективного управління та неадекватної економічної політики, а тому країни з таким податковим навантаженням розглядаються як об'єкти, надзвичайно ризиковані для інвестування.

5. Вплив податкової політики є негативним для довгострокового економічного зростання, зокрема через нестимулювання розвитку малого та середнього підприємництва.

6. Тестування причинно-наслідкових зв'язків засвідчило стійкість впливу податкових надходжень на обсяги ВВП, імпорту, індекс інфляції, рівень безробіття та обсяги інвестицій в економіку України.

Для оцінювання наслідків податкової політики за основними макроекономічними показниками України побудовано низку регресійних моделей на базі статистичного пакета Eviews 6.0. Для побудови використано метод найменших квадратів, а статистичний ряд регресійного дослідження містить квартальні дані за період із 2010 по 2019 р. Показники було очищено від сезонності та прологарифмовано. Тест Джохансена засвідчує коінтеграцію показників обсягу податкових надходжень, промислового виробництва та експорту України (табл. 3). Для лагів від 1 до 3 існує принаймні одне коінтеграційне рівняння з імовірністю 95%.

Також простежується коінтеграція таких показників, як обсяг податкових надходжень, обсяг інвестицій, імпорт і рівень безробіття (табл. 4). Коінтеграція простежується лише з двома лагами, що свідчить про недостатню статистичну вибірку.

Регресійна модель (1) характеризує вплив обсягу податкових надходжень на ВВП України. Регресійна модель є адекватною, оскільки статистичні показники моделі перебувають у допустимих межах ($DW = 1,81$, $AR^2 = 0,93$). Оцінюючи цю модель, варто зауважити, що зі зростанням обсягів податкових надходжень на 1% ВВП України зростатиме на 0,6%. Ця залежність має значущий

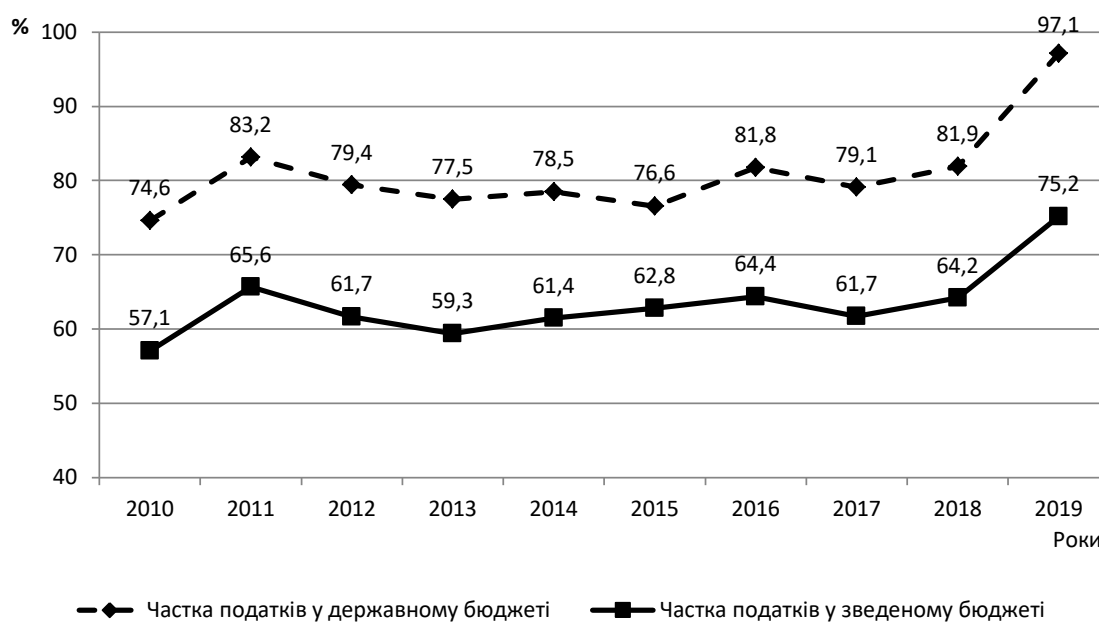

Рис. 1. Динаміка податкових надходжень у державному та зведеному бюджетах України

Джерело: [8; 9]

Таблиця 1

Результати статистичного аналізу основних показників соціально-економічного розвитку України

Показники	2010*	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	2017	2018	2019
Обсяг податкових надходжень, млрд грн (FISC)	179,5	261,6	274,7	262,8	280,2	409,4	503,9	627,2	759,9	969,6
Зміни до попереднього року, %		145,7	105,0	95,7	106,6	146,1	123,1	124,5	121,2	127,6
Зміни до базового року, %	100,0	145,7	153,0	146,4	156,1	228,1	100,0	124,5	150,8	192,4
ВВП у фактичних цінах, млрд грн (GDP)	1120,6	1349,2	1459,1	1522,7	1586,9	1988,5	2383,2	2982,9	3558,7	4080,2
Зміни до попереднього року, %		120,4	108,1	104,4	104,2	125,3	119,8	125,2	119,3	114,7
Зміни до базового року, %	100,0	120,4	130,2	135,9	141,6	177,4	100,0	125,2	149,3	171,2
Обсяг експорту, млрд дол. США (EXPORT)	63,2	82,1	82,3	78,1	65,4	46,6	44,9	52,3	59,2	65,3
Зміни до попереднього року, %		129,9	100,2	94,9	83,7	71,3	96,4	116,5	113,2	110,3
Зміни до базового року, %	100,0	129,9	130,2	123,6	103,5	73,7	100,0	116,5	131,8	145,4
Обсяг імпорту, млрд дол. США (IMPORT)	66,2	88,9	91,4	84,6	60,8	42,6	44,5	55	62,9	67,3
Зміни до попереднього року, %		134,3	102,8	92,6	71,9	70,1	104,5	123,6	114,4	107,0
Зміни до базового року, %	100,0	134,3	138,1	127,8	91,8	64,4	100,0	123,6	141,3	151,2
Обсяг інвестицій, млрд грн (INVEST)	150,7	209,1	241,3	273,3	249,9	219,4	273,1	359,2	448,5	578,7
Зміни до попереднього року, %		138,8	115,4	113,3	91,4	87,8	124,5	131,5	124,9	129,0
Зміни до базового року, %	100,0	138,8	160,1	181,4	165,8	145,6	100,0	131,5	164,2	211,9
Прямі іноземні інвестиції, млн дол. США (FDI)	6495	7207	8401	4499	410	2961	3130	2202	2355	1711
Зміни до попереднього року, %		111,0	116,6	53,6	9,1	722,2	105,7	70,4	106,9	72,7
Зміни до базового року, %	100,0	111,0	129,3	69,3	6,3	45,6	100,0	70,4	75,2	54,7
Індекси промислової продукції, % (PROD)	112	108	99,5	95,7	89,9	87,7	104	101,1	103	99,5
Зміни до попереднього року, в. п.		96,4	92,1	96,2	93,9	97,6	118,6	97,2	101,9	96,6
Зміни до базового року, в. п.	100,0	96,4	88,8	85,4	80,3	78,3	100,0	97,2	99,0	95,7
Індекси інфляції, % (INF)	109,1	104,6	99,8	100,5	124,9	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1
Зміни до попереднього року, в. п.		95,9	95,4	100,7	124,3	114,7	78,4	101,2	96,6	94,8
Зміни до базового року, в. п.	100,0	95,9	91,5	92,1	114,5	131,3	100,0	101,2	97,7	92,6
Рівень безробіття, % (UNE)	8,8	8,6	8,1	7,7	9,7	9,5	9,7	9,9	9,1	8,6
Зміни до попереднього року, в. п.		97,7	94,2	95,1	126,0	97,9	102,1	102,1	91,9	94,5
Зміни до базового року, в. п.	100,0	97,7	92,0	87,5	110,2	108,0	100,0	102,1	93,8	88,7

Примітка: * – базовий рік

Джерело: [7-9]

Таблиця 2

Результати тесту Гренджера для основних економічних показників України

Гіпотеза	Лаги			
	1	2	3	4
INVEST не впливає на FISC	(10,8335*)	–	–	–
FISC не впливає на INVEST	(5,0537**)	(2,7152***)	–	–
FISC не впливає на EXPORT	–	(3,8436**)	–	(2,4237***)
FISC не впливає на GDP	–	(14,5041*)	(7,7479*)	(7,6991*)
FISC не впливає на IMPORT	(17,7840*)	–	–	(2,5549***)
INF не впливає на FISC	(7,1860**)	–	–	–
FISC не впливає на INF	(5,2330**)	(3,9111*)	(5,0326**)	(3,1189**)
FISC не впливає на PROD	(8,1691*)	(3,1503***)	–	–
UNE не впливає на FISC	(12,3352*)	(2,5715***)	–	–
FISC не впливає на UNE	–	–	–	(2,6956***)

Примітка: * – гіпотезу можна відкинути за статистичної значущості 1%; ** – 5%; *** – 10%. У дужках подано значення критерію f-статистики

Таблиця 3

Тест Джохансена для показників податкових надходжень, промислового виробництва, експорту та ВВП України

Кількість рівнянь	Лаги			Критичні значення	
	1	2	3	5%	1%
1	(66,13)**	(64,12)**	(104,74)**	47,21	54,46
2	24,53	22,99	(52,85)**	29,68	35,65
3	13,17	11,14	(18,82)*	15,41	20,04
4	3,36	2,91	1,00	3,76	6,65

Примітка: * – гіпотезу можна відкинути за статистичної значущості 1%; ** – 5%; *** – 10%. Тестове припущення – лінійний тренд

Тест Джохансена для показників податкових надходжень, обсягів інвестицій, імпорту, індексу інфляції, рівня безробіття в Україні

Кількість рівнянь	Лаги		Критичні значення	
	1	2	5%	1%
1	(132,89)**	(213,22)**	68,52	76,07
2	(70,12)**	(97,83)**	47,21	54,46
3	(30,45)*	(34,98)*	29,68	35,65
4	15,10	(15,89)*	15,41	20,04
5	(4,83)*	3,74	3,76	6,65

Примітка: * – гіпотезу можна відкинути за статистичної значущості 1%; ** – 5%; *** – 10%. Тестове припущення – лінійний тренд

прямо пропорційний характер. Такий результат можна пояснити тим, що зі зростанням податкових надходжень відбувається перерозподіл коштів для підтримки певних галузей економіки, в яких згодом створюється ВВП:

$$GDP = 1,264 + 0,645 \times GDP_{(-1)} \quad (1)$$

Згідно з теоретичними концепціями, раціональне податкове навантаження збільшує продуктивність промислового виробництва за рахунок вивільнення коштів для інвестицій у його розширення та модернізацію. В Україні зростання податкового навантаження провокує зменшення промислового виробництва (2) (коефіцієнт регресії становить 0,038, статистична значущість коефіцієнта – 10%). Такий результат є доволі очікуваним, оскільки значне податкове навантаження зменшує стимули для нарощення виробництва і сприяє його скороченню.

$$PROD = 0,921 - 0,038 \times FISS_{(-3)} + 0,802 \times PROD_{(-1)} + 0,021 \times GDP_{(-3)} \quad (2)$$

Регресійне дослідження наслідків збільшення обсягу податкових надходжень для стимулювання експорту через фінансову підтримку експортоорієнтованих галузей указує на істотний негативний вплив. Так, зі зростанням обсягів податкових надходжень в Україні (3) на 1% обсяги експорту зменшуються на 0,23% (коефіцієнт є статистично значущим на рівні 1%). Одержаний результат можна пояснити лише неефективністю державної політики щодо підтримки стратегічно важливих галузей економіки, тобто навіть за зростання фінансових ресурсів, одержаних через податкові надходження, не відбувається перерозподілу цих коштів для стимулювання експортної діяльності, а відповідно, і зростання ВВП держави.

$$EXPORT = 4,526 + 0,231 \times FISS_{(-1)} - 0,830 \times GDP_{(-1)} + 0,605 \times EXPORT_{(-1)} \quad (3)$$

Регресійна модель (4) описує вплив збільшення обсягів податкових надходжень на динаміку інвестицій. Аналізуючи отримані результати, можемо стверджувати, що модель є значущою (статистика Дарбіна-Уотсона (*DW*) вказує на відсутність автокореляції залишків, а скорегований показник детермінації є достатньо високим). Отже, зі зрос-

танням податкових надходжень на 1% обсяги інвестицій скорочуються на 0,23%. Цей результат також є доволі очікуваним і відповідає відомим теоретичним конструкціям:

$$INVEST = 2,109 - 0,231 \times FISS_{(-1)} + 0,379 \times INVEST_{(-3)} - 4,461 \times PROM \quad (4)$$

Гіпотеза про прямо пропорційний вплив податкової політики на рівень безробіття не справдилася (5). Зростання обсягів податкових надходжень на 1% стимулює зростання безробіття населення на 0,77%, статистична значущість коефіцієнта – 5%. Регресійна модель є адекватною, а отже, її результати можна вважати достовірними:

$$UNE = 1,727 + 0,77 \times FISS_{(-3)} + 0,66 \times UNE_{(-1)} - 0,818 \times GDP_{(-3)} \quad (5)$$

Отже, кількісна оцінка впливу податкового навантаження на макропоказники розвитку економіки України засвідчує його здебільшого дестимулятивний характер: збільшення податкового навантаження спричиняє зростання рівня безробіття, зменшення ділової активності, а також зниження інвестиційної діяльності. Визначальним залишається і той факт, що зростання обсягів податкових надходжень не сприяє перерозподілу коштів на користь підтримки експортоорієнтованих галузей економіки.

Висновки. За умов економічного спаду вітчизняна податкова система спричиняє додаткові ризики для стрімкого оновлення економіки. Фіскальна політика, впливаючи на основні макроекономічні показники України, покликана слугувати джерелом виходу економіки з кризи, проте на практиці лише поглиблює внутрішні фінансові дисбаланси. Податкова політика останніх років орієнтована на вирішення нагальних фіскальних завдань, що насамперед пов'язані з необхідністю мобілізації додаткових обсягів фінансових ресурсів до державного бюджету, натомість поза увагою залишилися важливі аспекти стимулювання якісних структурних зрушень в економіці. Подальші дослідження питань податкового регулювання стабілізації економіки України слід спрямувати на проблеми подолання специфічних податкових ризиків, зумовлених розвитком інноваційних галузей.

Список використаних джерел:

1. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй. Київ : Port-Royal, 2001. 596 с.
2. Слюсаренко В.Є., Філіп К.О. Вплив рівня оподаткування на розвиток економіки або її тінізацію. *Вісник ЖДТУ*. 2014. № 3(9). С. 92–100.
3. Савченко А.М., Блищик Л.В. Аналіз рівня податкового навантаження в контексті імплементації європейських стандартів у національну економіку України. *Економіка та держава*. 2018. № 5. С. 93–96.
4. Мельничук О.В., Самборська М.М. Податкове навантаження та його вплив на розвиток суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб. *International Scientific Conference Innovative Economy: Processes, Strategies, Technologies: Conference Proceedings*. Part II. January 27, 2017. Kielce, Poland : Baltija Publishing. P. 136–138.
5. Каламбет С.В., Ткаченко В.Є. Податки як інструмент вирівнювання фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання. *Гроші, фінанси і кредит*. 2016. Вип. 5. С. 350–356.
6. Податковий кодекс України. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17> (дата звернення: 03.03.2020).

7. Державна служба статистики України. Макроекономічні показники. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 03.03.2020).
8. Міністерство фінансів України. Макрофінансові показники. URL : <https://minfin.com.ua/ua/> (дата звернення: 03.03.2020).
9. Державна податкова служба України. Загальнодержавні податки. URL : <https://www.tax.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnodержavni-podatki/> (дата звернення: 03.03.2020).

References:

1. Smit A. (2001) Dobrobut natsii. Doslidzhennia pro pryrodu ta prychny dobrobutu natsii [Welfare of Nations. Research on the nature and causes of the welfare of nations]. Kyiv: Port-Royal. (in Ukrainian)
2. Sliusarenko V.Ye., Filip K.O. (2014) Vplyv rinvnia opodatkovannia na rozvytok ekonomiky abo yii tinizatsiiu [Impact of taxation on economic development or its shadowing]. Visnyk ZhDTU, no. 3(9), pp. 92–100.
3. Savchenko A.M., Blyshchuk L.V. (2018) Analiz rinvnia podatkovoho navantazhennia v konteksti implementatsii yevropeyskykh standartiv u natsionalnu ekonomiku Ukrainy [Analysis of the level of tax burden in the context of the implementation of European standards in the national economy of Ukraine]. *Economic Science*, no. 5, pp. 93–96.
4. Melnychuk O.V., Samborska M.M. (2017) Podatkove navantazhennia ta yoho vplyv na rozvytok subiektiv pidpriemnytskoi diialnosti – fizychnykh osib [Tax burden and its influence on the development of business entities – individuals]. Proceedings of the Processes, Strategies, Technologies: International Scientific Conference Innovative Economy (Poland, Kielce, January 27, 2017), Kielce: Baltija Publishing, pp. 136–138.
5. Kalambet S.V., Tkachenko V.Ye. (2016) Podatky yak instrument vyrvnivuvannia finansovykh rezultativ diialnosti subiektiv hospodariuvannia [Taxes as a tool for balancing financial performance of economic entities]. *Hroshi, finansy i kredyt*, vol. 5, pp. 350–356.
6. Verkhovna Rada Ukrainy. (2010) *Podatkovy kodeks Ukrainy* [Tax Code of Ukraine]. Available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?Nreg=2755-17>. (accessed 03.03.2020). (in Ukrainian)
7. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (2020) *Makroekonomichni pokaznyky* [Macroeconomic indicators]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (accessed 03.03.2020). (in Ukrainian)
8. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2020) *Makrofinansovi pokaznyky* [Macro-financial indicators]. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/>. (accessed 03.03.2020). (in Ukrainian)
9. Derzhavna podatkovna sluzhba Ukrainy. (2020) *Zahalnodержavni podatky* [National taxes]. Available at: <https://www.tax.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnodержavni-podatki/>. (accessed 03.03.2020). (in Ukrainian)

ВЛИЯНИЕ НАЛОГОВОЙ НАГРУЗКИ НА МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

Аннотация. В работе предлагается научный подход к анализу влияния налоговой нагрузки на основные макроэкономические показатели Украины, призванные стимулировать качественные структурные сдвиги в экономике. Эффективность фискальной системы проанализирована относительно отдельных бюджетобразующих налогов, засвидетельствована устойчивая тенденция к увеличению их объемов. Статистический анализ влияния налоговой нагрузки на деятельность субъектов хозяйствования, инвестиционную политику и экономический рост дополнен эконометрическим анализом по показателям социально-экономического развития. Тестирование зависимых переменных на наличие причинно-следственных связей проведено с помощью теста Грэнджера. Отмечена устойчивость влияния налоговых поступлений на объемы ВВП, импорта, индекс инфляции, уровень безработицы и объемы инвестиций в экономику Украины. С помощью теста Джохансена проанализирована коинтеграция показателей объема налоговых поступлений с показателями промышленного производства, экспорта, импорта, инвестиций и уровнем безработицы.

Ключевые слова: экономический рост, налоговые поступления, инвестиционная политика, государственный бюджет, национальный капитал.

THE IMPACT OF TAX LOAD ON MACROECONOMIC DEVELOPMENTS OF UKRAINE

Summary. The paper proposes a scientific approach to the analysis of the impact of the tax burden on the main macroeconomic indicators of Ukraine, designed to stimulate qualitative structural changes in the economy. The essence of tax policy is manifested in the forms and methods of mobilization of financial resources and their use in accordance with the tasks and needs of the state. Tax policy has a particular impact on the level of socio-economic development of the country and economic entities. Therefore, tax policy should be shaped and implemented on the principles of its construction, which should resolve the main contradictions between the interests of taxpayers and the interests of the state, population and enterprises. The effectiveness of the fiscal system is analyzed by separate budgeting taxes. There is a strong tendency to increase their volumes and increase the share of tax revenues in the budget. The statistical analysis of the impact of the tax burden on the activities of economic entities, investment policy and economic growth is supplemented by econometric analysis on the indicators of socio-economic development. Testing for dependent variables for cause and effect relationships was performed using Granger's test. The results demonstrate the sustainability of tax policy impact on Ukraine's GDP and inflation index. It was found that the increase in tax revenues leads to a decrease in investment and causes an increase in inflation expectations, investor distrust and the flow of national capital abroad. The result can only be explained by the inefficiency of public policy in supporting strategically important sectors of the economy, that is, even with the growth of financial resources. Testing for a cause and effect relationship has shown the resilience of tax revenues to GDP, imports, inflation, unemployment and investment in Ukraine's economy. The identified dependencies are of considerable direct proportional nature, as the increase in tax revenues causes the redistribution of funds to support the sectors of the economy that subsequently generate GDP. The Johansen test analyzes the cointegration of tax revenues with industrial production, exports, imports, investments and unemployment. The sustainability of the impact of tax revenues on GDP, imports, inflation, unemployment and investment in Ukraine's economy is demonstrated.

Key words: economic growth, tax revenues, investment policy, state budget, national capital.